

**KLIMA
TOP
MØDE**
PÅ NØRREBRO
FELLEDEJ 12-17 GÅRDEN
24. SEPT
11-18.30
MED FELLES
SPISNING
KOM OG
VÆR MED!
SE PÅ FB
PÅ FACEBOOK
MELLEMPOLKELIGT
SAMVIRKE FØRSTEBEST

**KLIMA
TOP
MØDE**
PÅ NØRREBRO
FELLEDEJ 12-17 GÅRDEN
24. SEPT
11-18.30
MED FELLES
SPISNING
KOM OG
VÆR MED!
SE PÅ FB
PÅ FACEBOOK
MELLEMPOLKELIGT
SAMVIRKE FØRSTEBEST

ÅRSBERETNING 2023

MILJØPUNKT NØRREBRO

På forsiden: Det lykkedes at få det første af de tre lokale klimatopmøder, som Københavns Kommune skal afholde, til bydelen Nørrebro // eget billede.

Indhold

Beretning	3
Indsatsområder	5
Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2022-23)	6
Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2022-23)	11
Indsatsområde 3: Åbn Ladegårdsåen (2023-24)	16
Indsatsområde 4: Klimahandling! (2023-24)	21
Driftsstøtte for 2023	25
Aftale om aktivitetsstøtte	26
Kontakt	27
Bestyrelsen	27

Beretning

Fonden blev stiftet den 29. april 2003 og har som eneste aktivitet Miljøpunkt Nørrebro's virke. Fonden har en bestyrelse med 8 medlemmer, hvor de udpegningsberettigede organisationer fremgår af vedtægterne. Fonden har hjemsted i Københavns Kommune og har til formål at støtte og udvikle det lokale miljøarbejde på Nørrebro.

Fonden har i 2023 drevet Miljøpunkt Nørrebro på Korsgade 16, st., 2200 København N. Miljøpunkt Nørrebro har igangsat og afviklet aktiviteter på Nørrebro i overensstemmelse med Fondens vedtægter samt samarbejdsaftalerne med Nørrebro Lokaludvalg under Københavns Kommune. Fonden har fremsendt årsplan, succeskriterier, budget, m.v. til Nørrebro lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen.

Danmark har underskrevet Agenda 21-charteret i FN og er derfor forpligtet til at udføre lokalt miljøarbejde. Forpligtelsen er indskrevet i Planloven og Københavns kommune udfører det lokale miljøarbejde gennem lokaludvalgene. Lokaludvalget på Nørrebro har lagt opgaven ud til Miljøpunkt Nørrebro. Københavns kommune har dermed gennem Nørrebro Lokaludvalg støttet Fonden med en driftsbevilling på i alt 719.989 kr. i 2023.

Derudover har Miljøpunkt Nørrebro puljebevillinger til aktiviteter i form af tilskud fra Nørrebro Lokaludvalg. Miljøpunkt Nørrebro og Lokaludvalget har en aftale om puljebevillinger på 600.000 kr. årligt (faste priser) til de i fællesskab aftalte indsatsområder:

- Sunde grønne byrum & renere luft
- Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger
- Åbn Ladegårdsåen
- Klimahandling

Aftalen følger Københavns Kommunes dagsorden om afbureaukratisering af det lokale miljøarbejde. Efter ledelsens opfattelse giver denne aftale gode resultater i forhold til Fondens formål, fordi der bruges få midler på administration og rapportering, hvilket efterlader flere midler og fleksibilitet til at lave indsatser, når behovet opstår (fx sager om partikelforurening, Corona-aktiviteter, Tagensvejs udvidelse ind i De Gamles By, ByOasen eller sagen om brud på fredningen af Assistens Kirkegård), ligesom midlerne kan indgå som egenbetaling i pulje- & fondsansøgninger.

I 2023 har vi haft fokus på, at det lokale miljøarbejde har en plads i de store samfundsforandrende politiske dagsordener om forsyningssikkerhed, klimaforandringer og luftforurening, samtidig med at vi har drevet mere dagligdags aktiviteter i form af en miljøkajak på Søerne og indretning af affaldssystemer og grønne byrum.

Miljøpunkt Nørrebro har været til stede i større såvel som lokale medier med nyhedsklip eller opinion.

Ved seneste valg var vi medarrangør af Den Grønne Ungdomsbevægelses store valgevent, som forløb over en uge på Søerne, og vi stod for levering af kajaker og maritimt udstyr. Vi har i 2023 fortsat udlån af vores miljøkajak, hvor borgerne kan sejle gratis og samle affald op undervejs // eget foto

I de følgende kapitler kan du læse om vores aktiviteter og resultater af de indsatser der er aftalt med Nørrebro Lokaludvalg. Miljøpunkt Nørrebro udfører også ekstra aktiviteter, som ikke går ind under indsatsområderne, og dermed ikke er beskrevet udførligt i denne årsrapport. Vi skriver fx debatindlæg og høringsvar om bredere dagsordener, der styrker vores arbejde og støtter indirekte op om det lokale miljøarbejde. Fx sender vi overordnede høringsvar om lokalt miljøarbejde og Verdensmålene til statslige myndigheder.

Vores aktivitet omfatter også deltagelse i borgerfora, parkbrugerråd og diverse følgegrupper, som er uden for de aftalte indsatser. Miljøpunkt Nørrebro har også en del oplæg på uddannelsesinstitutioner og rundvisningsaktivitet, som ikke fremgår under indsatserne, da vi ser det som en generel tværgående del af udviklingen af miljøarbejdet.

Indsatsområder

Nørrebro Lokaludvalg & Miljøpunkt Nørrebro har på fælles seminar i efteråret 2022 udpeget følgende indsatsområder for 2023 (tilføjet årene 2024-25, vedtaget efteråret 2023, for at have samlet overblik over de pt. vedtagne indsatser):

2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sunde grønne byrum & renere luft	Sunde blå-grønne byrum & renere luft			Indsatsområde 1	
Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedebølger	Klimatilpasning: Skybrud, stigende grundvand & hedebølger			Indsatsområde 2	
Ladegårds Å	Åbn Ladegårdsåen		Indsatsområde 3		Indsatsområde 3
Affald & Miljøkajak	Klimahandling!		Indsatsområde 4		Indsatsområde 4

Udpegning af indsatsområderne er sket efter samarbejdsaftale mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg (2011) og model for fremtidigt samarbejde (2015), som det er vedtaget af Nørrebro Lokaludvalg. Se aftalen og model for samarbejde bagerst i denne rapport.

Vi arbejder dynamisk med aktiviteterne, der løbende videreudvikles gennem perioden. Inden for en del af indsatserne går udviklingen hurtigt, mens andre måske ikke lever op til det forventede potentiale i enkelte år. Den 2-årige projekthorisont gør det nemmere at tilpasse indsatsernes hastighed og omfang.

Jf. samarbejdsaftalen skal Miljøpunkt Nørrebro løbende orientere lokaludvalget om væsentlige ændringer i forudsætninger og ved enighed kan de enkelte indsatsområder omprioriteres. Det kan fx være relevant ifm. epidemier som fører til nedlukning af samfundet eller pludseligt opståede lokale muligheder eller kriser, som lukning af ByOasen, eller afsløring af meget forurenende busser.

En del af vores aktiviteter i forbindelse med indsatserne er fælles for alle indsatserne, eller ligger uden for indsatserne, og vil derfor ikke være beskrevet som aktiviteter under de enkelte indsatser. Det gælder fx vores samarbejde og vejledning af studerende og egentlig undervisning eller rundvisninger, som vi laver mange af hvert år.

Under de enkelte indsatsområder vil det fremgå, hvilke hørings svar og større notater Miljøpunkt har skrevet under indsatserne.

På følgende sider er en beskrivelse af gennemførte aktiviteter, status i forhold til opfyldelse af årsplanens mål og succeskriterier, samt øvrige aktiviteter, der er blevet aftalt med Nørrebro Lokaludvalg jf. samarbejdsaftalen (2011).

Indsatsområde 1: Sunde grønne byrum & renere luft (2022-23)

Miljøpunkt Nørrebro til Bilfri Søndag – som noget nyt sammen med Astma-Allergi Danmark, som også er med i vores nye luftforurenings samarbejde 'noget i luften'. Vi uddelte, udover luftforureningsinformation, desuden materiale om klimatopmødet og guldaldermalerier med vindmøller indtegnet. // eget billede

Baggrund og status

De officielle tal for luftforurening afspejler fortsat dårligt den lokale forurening og derfor er debatten om luftforurening fordrejet. Luftforurening er fortsat vores største miljøbetingede sundhedsproblem og samfundsøkonomiske omkostning.

Luftforureningen er sandsynligvis let faldende, men de erkendte omkostninger/dødsfald lokalt for luftforurening er fortsat stigende, fordi de tidligere opgørelser har været forkerte. Det er stadig helt normalt, at politikere tror og siger, at stort set al luftforureningen kommer fra udlandet og at vi derfor ikke kan gøre noget ved det lokalt.

Misforståelsen skyldes sandsynligvis dels påvirkning gennem mange år fra lobbygrupper som FDM og dels at Århus Universitet (DCE), som har opgaven med overvågning af luftforurening for staten, er så begrænsede i opgaveløsningen, at man ikke vil eller kan fremlægge en mere relevant opgørelse af sundhedsmarkeringerne fra luftforurening.

Århus Universitet (DCE) har også [aktivt medvirket til at flytte målestationer, der viste forurening over grænseværdierne, længere væk fra trafikken](#) - imod Borgerrepræsentationens ønske og øvrige forskeres anbefaling, ligesom Århus Universitets kommunikationsafdeling har klaget til pressenævnet og til Nørrebro Lokaludvalg, når Miljøpunkt Nørrebro har udtalt sig kritisk omkring luftforureningsmålingerne i pressen.

[Miljøpunkt Nørrebro har tidligere i fx Politiken beskrevet udfordringerne med DCEs tal](#) og estimeret de reelle omkostninger til luftforurening. Vores oplysninger førte bl.a. til et samråd i Folketinget med miljøministeren. Vores opfattelse af, at den lokale forurening er undervurderet, får stadig mere opbakning fra [Københavns Universitet](#) og [Københavns ekspertpanel om luftforurening](#), som Miljøpunktet har fået idéen til og fået sat penge af til.

Det er et ekspertpanel med deltagelse fra alle universiteter og det har betydeligt bedre blik for, at forureningen i vidt omfang er lokal. Ekspertpanelet peger på, at luftforureningen er undervurderet lokalt og at de årlige dødsfald og sygdomstilfælde kan være langt højere.

DCE har tilsyneladende ændret kurs og forbedret luftforureningsberegningerne betydeligt de senere år. Tal for den samfundsøkonomiske omkostning til luftforurening er nu firedoblet til ca. 80 mia. kr. og meget tæt på vores estimat i Politiken på 75 mia. kr. Den lokale del af forureningen er femdoblet fra 5 til 25 mia. kr., hvilket sandsynligvis stadig er noget for lavt.

Stramning af Miljøzonenloven for ældre dieselmotorer trådte i kraft i 2023 og det har en begrænset, men dog meningsfuld effekt på luftkvaliteten ved vejene. Den nye regering har bekræftet, at man støtter lovforslag om 0-emissionszoner fra den tidligere regering. Dog vil regeringen kun give tilladelse til én miljøzone i hver miljøzonekommune.

Vores vurdering er, at politikerne vil placere den i Indre By, hvor der er mange turister og besøgende, men ret få beboere. Det efterlader de store brokvarterer, hvor der bor mange mennesker, med al forureningen. Hvis 0-emissionszone i Indre By skal have en signifikant effekt på Nørrebro, så skal den omfatte H. C. Andersens Boulevard, sådan at den gennemkørende forurenende trafik reduceres kraftigt i hele byen.

Nørrebro har kun 7 m² grønt per indbygger. Det laveste i København. Der bygges fortsat i de grønne områder, men der er tegn på, at udviklingen bremser op og at man går over mod i stedet at bebygge områder, hvor der i forvejen er befæstet eller bygget. Det kan man fx se i De Gamles By, hvor man nedriver gamle bygninger for at give plads til nye, i stedet for som tidligere at inddrage grønne områder.

Der tabes fortsat store og værdifulde træer i bydelen. Dels arbejder man med et ekstremt forsigtighedsprincip ift. risikotræer m.m., som betyder at fx Assistens taber mange gamle træer.

Og dels fører vejgenopretningsprojekter til, at træerne de-facto fældes, selv om meningen egentlig er, at man skal bevare dem og give dem bedre forhold (fx Jagtvej).

Der er løbende tiltag til flere grønne og sunde veje, men reelt er der ikke sket meget på området siden lukningen af Nørrebrogade. Sandsynligvis skyldes det en manglende politisk vilje og manglende implementeringskraft i forvaltningen, som samlet set betyder, at der ikke ses en udvikling.

Formål (fra årsplanen)

Indsatsområdet skal sikre at vi får flere sunde grønne byrum og renere luft. At der er lighed i sundhed også for børn, som er født på Nørrebro, eller udsatte, som bor her og rammes af luftforureningens svøbe.

Vi skal følge op på de ting politikerne har lovet og generelt skabe oplysning og engagement blandt beboere og medierne omkring vores største miljøbetingede sundhedsproblem og samfundsøkonomiske udgift (ca. 6 mia. om året i KBH alene fra diesel, er vores vurdering).

Hørings svar

Miljøpunktet har skrevet en lang række udkast til høringssvar og breve til brug af Lokaludvalget, herunder; henvendelser om forvaltningens manglende målinger af luftforurening på 'Stefansgade grøn trafikvej', om uklare elbilsparkeeringsregler og skiltning, to notater om Grøn bylivspulje - Thorsgade og Poppelgade, om (mis)forvaltningen af De små haver i De Gamles By, om forurenende knallerter på cykelstierne, om udfordringer med 12-meters kranbiler i vores gaderum, om Lokalplan Jagtvej 101 og en klage om manglende ikonisering af træer i De Gamles By, efter at lokalplanen for området bortfaldt.

Aktiviteter og resultater

- Stramning af Miljøzonenloven for ældre dieslbiler, som vi har kæmpet for politisk i flere år sammen med forskellige folketingsmedlemmer, trådte i kraft i 2023 og det har en begrænset, men dog meningsfuld effekt på luftkvaliteten ved vejene. Vi har fulgt op på, at myndighederne har en reel overvågning af overtrædelser og uddeling af bøder.
- Vi har opstartet et nyt Luftforureningsforum med Astma Allergi DK, Den Grønne Ungdomsbevægelse, Rådet for Grøn Omstilling, forskere fra KU m.fl. (<https://noget-i-luften.dk/>) Formålet med dette forum er at oplyse og komme med konkrete reguleringsforslag til EU og påvirke den danske regerings mandat til forhandlingerne i EU med de andre stater, samt påvirke EU-parlamentet. Vi har fx været til møde i ministeriet om den nye EU-regulering og sandsynligvis har vi været med til at skærpe Miljøministerens stillingtagen til Renluftsdirektivet. Renluftsdirektivet i EU vil give reelle forbedringer for folkesundheden og nærmer sig WHO's anbefalinger. Til gengæld er de nye miljøstandarder for køretøjer (Euronorm 7) meget uambitiøse

– sandsynligvis et hensyn til europæisk bilindustri – og her er vi tilfredse med at Danmark valgte at stemme imod.

- Miljøpunkt Nørrebro er koordinator på et trafikforum med en række andre grønne organisationer her i København. I stedet for blot at fokusere på trafik, knytter vores samarbejde an til tre forbundne temaer; *klima, trængsel og sundhed*, som også er forummets navn. Gennem dette forum sender vi høringsvar til de overordnede bydækkende planer. Vores partnere er foruden de andre miljøpunkter; Rådet for Grøn Omstilling, JaJa Arkitekter, IDA (Ingeniørforeningen) og Dansk Cyklistforbund.
- Vi var med til Bilfri Søndag sammen med Astma-Allergi Danmark, som også er med i vores nye luftforurenings-samarbejde 'noget i luften'. Vi uddelte, udover luftforureningsinformation, desuden materiale om klimatopmødet og 'guldaldermalerier' med vindmøller indtegnet.

Billede fra gården bag Jagtvej, som er en fællesgård med en stor almennyttig afdeling og en enkelt opgang ejet af Kereby, der ville oprette parkering i store dele af gården, hvor der bla. også er en dagsinstitution // eget billede

- Miljøpunktet har været en af hovedkræfterne i aktionen for at stoppe, at en grøn fællesgård inde bag Jagtvej 101 (ejet af Kereby) blev omdannet til parkeringspladser. Sammen med beboerne og NLU fik vi dokumenteret overtrædelser og sået så meget tvivl om planerne, at politikerne valgte at

nedlægge §14 forbud og udfærdige en ny lokalplan uden parkeringspladserne. Desværre viste det sig at være ulovligt at nedlægge §14 forbud, fordi der var gået for lang tid.

- Vi har foretaget diverse luftforurenings-målinger sammen med Den Grønne Ungdomsbevægelse, hvor vi mener, at det kunne gøre os klogere på forureningsbilledet og gøre politikerne mere opmærksomme på problemet med luftforurening.
- Trafikplan Indre Nørrebro er ramt af store forsinkelser. Vi følger fortsat planerne i diverse hurtiggrupper med henblik på at det bliver som lovet, og at de fleste midler ikke forsvinder i administration, rådgivere og om-projekteringer.
- Klagesag omkring manglende ikonisering af træer i De Gamles By, som vi har fået medhold i. Vi indsendte klage efter at lokalplanen for De Gamles By bortfaldt, og træerne dermed ikke er udpegede som bevaringsværdige. Det er nogle af de ældste og mest værdifulde træer på Nørrebro.

Indsatsområde 2: Klimatilpasning - Skybrud, stigende grundvand & hedeølger (2022-23)

På felttur for at finde Lersøkilden langs den nedgravede Lygte Å på grænsen mellem Nørrebro og Bispebjerg, med repræsentanter for Nørrebro, Bispebjerg, Københavns kommune og HOFOR. // eget billede

Baggrund

Klimatet i byen og på Nørrebro forandres på en række områder, som er delvist afhængige af hinanden:

- Vi kan forvente mere hyppige og intense skadesgivende skybrud, samt flere lange regnhændelser, der vandmætter jorden. Skybruds-indsatsen relanceres med nye 'masterplaner' og igen er vi på Nørrebro med i første runde. Påbud om afkobling af regnvand kan forventes i gårdene på Nørrebro i de kommende år (hvilket kan give ekstra udgifter til beboerne).
- Overophedning af byen (UHI) kostede 250 menneskeliv i 2018 og det kan føre til tab af trædække, ubehag og sygdom - særligt på Nørrebro, som er omkranset og med få vandflader og grønne områder til at nedkøle byen.
- Der er på Nørrebro konstateret stigende grundvand, som giver skader på bygninger og dyb infrastruktur. Problemet vil sandsynligvis blive større ifm. forventet øget nedbør på 30 % og tætning af kloakkerne, så de ikke længere dræner grundvand væk. Ingen myndigheder

har ansvar for dette i dag, og det er ikke muligt at forsikre sig mod stigende grundvand og skader herfra.

Status

Indtil nu er der meget blandede resultater med skybrudsplanerne og et grundlæggende spørgsmål er, om København mest udfører grønne overfladeløsninger eller de dyrere kloakrør. Politisk er det besluttet på visionsniveau at gennemføre en 'grøn' skybrudsplan, men reelt bliver traditionelle løsninger ofte de fremherskende af praktiske og miljømæssige grunde.

Årsagen til gabet er en blanding af for dårligt forarbejde i de tidlige 'ikoniske projekter' (fx Rantzausgade og Hans Tavsens Park-Korsgade), politisk nedprioritering (der bliver ikke sat penge af i budget eller anlægsloftet stopper projekter), regulatoriske udfordringer, flere forvaltninger og myndigheder, der ikke arbejder i samme retning, manglende tværfaglige kompetencer og kvalitet hos rådgivere og tekniske/miljømæssige udfordringer.

Problemerne er erkendt af forvaltningen, som er startet forfra med en ny struktur og nye masterplaner for del-vandoplandene. Det er helt centralt at følge, om den nye styring og masterplaner giver bedre resultater end de historiske problematiske projekter, fx Rantzausgade og Hans Tavsens Park.

En anden bekymring går på, at der ikke bliver lavet regnvandssprojekter i gårdene, fordi det er for uigennemsigtigt og vanskeligt at gå til. Kommunen har ikke pt. en indsats til at oplyse om de kommende krav om afkobling og man forventer derfor en *top down*-implementering af planen med brug af påbud, som vil have væsentlige økonomiske omkostninger for borgerne.

Det mest sandsynlige udfald for klimatilpasning og skybrudsplanerne er, at en større del af byen skal have en egentlig separat-kloakering under jorden i stedet for de grønne overfladeløsninger. Det vil koste mange milliarder kr. for forbrugerne, udlede store mængder CO₂, og ikke give en kvalitet i hverdagen for byen i form af mere grønne og blå byrum.

Senest i 2020 viste en anden klimatilpasningsudfordring sig; tørke og hedebløge. Søerne var næsten tømte for vand en stor del af året. Varmeø-effekten (Urban Heat Island) betyder, at tæt bebyggede områder som Nørrebro kan blive 12 grader varmere, end områder lige uden for København (KU, 2010), hvilket fører til kraftigt ubehag og øget dødelighed (overdødeligheden var i 2018 på 250 personer på landsplan, ifølge Statens Seruminstitut).

Nørrebro er hårdt ramt af denne effekt, da vi er en omkranset og tæt bebygget bydel med meget lidt vandspejl og grønne områder. Det betyder at varmen ophobes på Nørrebro.

Der er pt. ikke en sammenhængende indsats til at sikre tilstrækkeligt vand på Nørrebro under fremtidens tørke og hedebløge. I 2018 blev der indført vandingsforbud. Manglen på vand er et problem, da afdampning af vand er med til at nedkøle byen under hedebløge, og fordi vand

sandsynligvis bliver nødvendigt til trævanding, hvis træerne skal overleve længerevarende tørke. Hvis træerne dør, vil det forværre varmeø-effekten, da trædække giver skygge og nedkøling ved afdampning fra trækronerne (hvis træerne har adgang til tilstrækkeligt vand).

Miljøpunktet har foretaget en kortlægning af alternative vandressourcer, inkl. stigende grundvand, med input fra mange borgere og aktører, og udgivet en [rapport](#) om perspektiverne.

Vi forsøger nu at tænke bæredygtigt vandkredsløb ind i de projekter vi deltager i, dvs. både regnvand, skybrud, nedsivning, stigende grundvand, ferskvandssystemet osv. Stigende grundvand er også blevet optaget som en af statens fire klimatilpasningsindsatser og indgår nu i HOFORs strategi. Der er dog ikke placeret et egentligt ansvar og økonomi til at håndtere stigende grundvand, som derfor ikke håndteres eller håndteres ad-hoc, hvis der fx er en utæt kloak, som kan tage vandet.

Varsling om påbud om afkobling af regnvand i gårdene fra kloak har været i gang nogle år i andre bydele og det kommer nu også til Nørrebro ifm. etablering af regnvandsløsning i Hans Tavsens Park.

Formål (fra årsplanen)

At udvikle og udbrede bæredygtige helhedsløsninger til håndtering af klimaforandringer og vandets kredsløb i byen. Et eksempel på dette kunne være lokal udnyttelse af vandressourcen (grundvand og regn) i overfladeløsninger, som på en gang kan bidrage til nedkøling af byen under hedebløge, aflede afbøde regn og sikre et passende grundvandsspejl.

Høringssvar

Høringssvar vedr. høring af indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, planperiode 2023-2034, Høring: Høring af forslag til projekttillæg 2023 til Spildevandsplan 2018, diverse tekniske besvarelser om Hans Tavsens Park.

Aktiviteter

For at sikre at vi har vand nok på Nørrebro til fremtidens klima, jf. ovenstående status, så er det også nødvendigt at arbejde i oplandet til Nørrebro, hvor vandet kan komme fra. Vi har derfor stadig mere arbejde med tilstødende projekter som fx tætning af Lygte Å og Lersøkilden/Lersøparken skybrudsprojekt, hvor vandet til Ladegårdsåen og Søerne kan komme fra.

Det er et omfattende arbejde, for heller ikke her er projekterne tilpasset hele vandets kredsløb og byens behov, eller de lokale ønsker. Lersøkilden har været fælles budgetønske fra Nørrebro Lokaludvalg og Bispebjerg Lokaludvalg. Fra 2024 har Bispebjerg Lokaludvalg besluttet at finansiere en del af vores arbejde med dette projekt, da vi leverer en del af det faglige indhold og deltager i møder osv.

Ligeledes er vi aktive med Lokaludvalg og grupperne omkring Utterslev Mose, som arbejder for at få stoppet kloakoverløb, oprenset mosen og få lavet en boring til Carlsbergforkastningen, som vil give nok rent vand til Mosen (som blev erklæret biologisk død så sent som i 1968). Vi var bla. med til at holde oplæg til politisk debatmøde ved Mosetræffet (hvor der efterfølgende blev sat en del penge af til de ønskede projekter i budgetaftalen).

Miljøpunkt Nørrebro til Mosetræf med udstilling og oplæg / eget billede.

Vi er et stykke væk fra Nørrebro, men efter vores vurdering giver det værdi at deltage og støtte op om fælles-aktiviteterne. For dels ender vandet i vores bydel og i Søerne, og dels er vi, som omkranset bydel uden egen vandressource, afhængige af samarbejde med vores opstrøms naboer.

- Deltagelse i følgegrupper/hurtigrupper om Hans Tavsens Park/Korsgade m.fl. Vi deltager også i Sct. Jørgens Sø-Åboulevard følgegruppen og vi har formuleret en 'borgernes masterplan' på baggrund af lokaludvalgets ønsker med åben Ladegårds Å m.m., som har fået tilslutning fra Søfrontsgruppen og DN København.
- Vi indgår i et samarbejde med KAB Byggeri, AKB Lundtoftegade, Københavns Universitet og Teknologisk Institut om at skabe et nyt klimakvarter omkring Bispeengen og Ladegårdsåen, hvor vi skaber bæredygtige vandløsninger, som går på tværs af privat (AKB) og offentligt (Bispeengen).

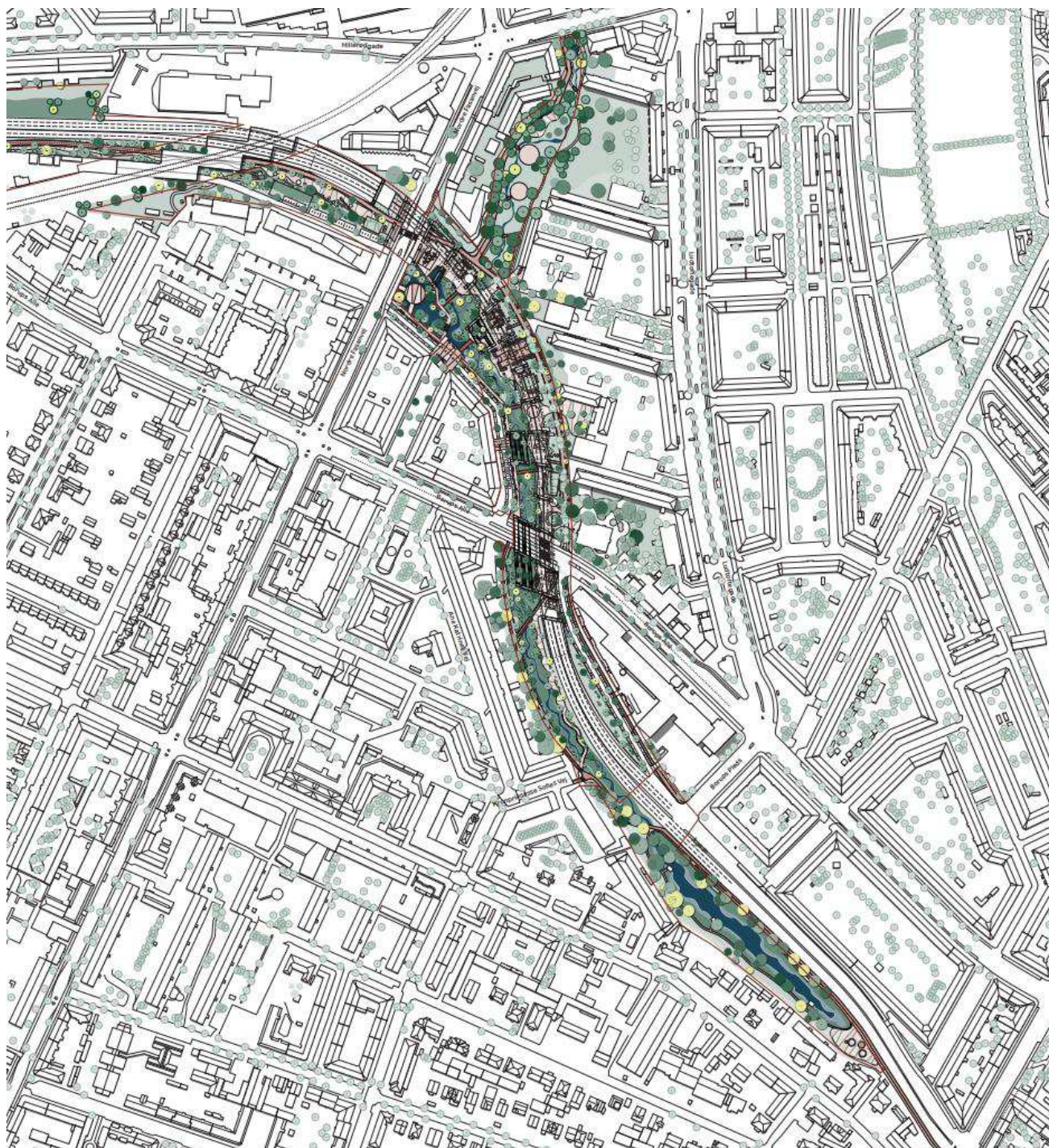
- Der har derudover været en del løbende sager om skybrudsprojekter på offentligt areal, som vi har skullet opklare, og lokalt skal have en holdning til, fx B.111 Lundtoftegade Syd og Svanemølletunnelen.
- Miljøpunkt Nørrebro vejleder gårdlaug, der henvender sig til os, om LAR-løsninger (Lokal Afledning af Regnvand). Det er dog fortsat besværligt og utilgængeligt for gårdlaug at gå i gang med. I 2023 bl.a. AKB Lundtoftegade og Wesselsgade-Blågård gårdlaug. Vores vejledning har fokus på, at det skal være simpelt, ikke skal føre til huslejestigninger, og at HOFOR skal bidrage med en rimelig betaling.

Miljøpunkt Nørrebro arbejder desuden for, at forsyninger og forvaltning ikke skal forhindre en politisk beslutning om åbning af Ladegårdsåen ved at planlægge store investeringer i området, som vil forhindre åbning af åerne og udnyttelse af vandet.

- Sct. Jørgens Sø-skybrudsprojektet har vi fået sat på pause, da det ikke er afklaret, hvad der skal ske med Bispeengen. Bispeengen kan tage ca. halvdelen af vandet, der ellers skal i en stor skybrudstunnel, som koster mellem 900 og 1.400 mio. kr., til Søerne eller Havnen. Vi deltager i en følgegruppe for skybrudsprojekterne for Åboulevard og Sct. Jørgens Sø, hvor vi har lavet en borgeralliance med bl.a. Søfrontsgruppen og DN København.
- Vending af Grøndals Å er pt. droppet og afkoblet fra skybrudsprojektet. Vending af Grøndals Å ville ellers have taget vandet fra Søerne og Ladegårds Å.
- Der er sat penge af til forundersøgelse af 'rensningsanlæg ved Ladegårdsåen', men der har været ønske om at flytte det til Vanløse i stedet, hvilket vi har forsøgt at stoppe.

Indsatsområde 3: Åbn Ladegårdsåen (2023-24)

Det er lykkedes at udvide det stykke af åen der åbnes i etape 1 til mere end én kilometer – ca. 35 % af åen. // kort fra kommunernes tillægsundersøgelse.

Baggrund

Vejdirektoratet og Staten er ejer af Bispeengbuen og området under Bispeengbuen. Bispeengbuen står kun 10 meter fra borgernes soveværelser, der hvor den er nærmest. Bispeengbuen har alvorlige skader og skal renoveres/levetidsforlænges.

Staten har udskudt hovedrenovering af Bispeengbuen i 10 år – til gengæld er vurdering af udgiften til levetidsforlængelsen steget til ca. 250 mio. kr. De store udgifter giver et incitament til at lave en alternativ løsning.

Ladegårdsåen er en rørlagt å fra Bispeengen til Søerne. Den har gennem 500 år leveret vand til København og er fortsat eneste vandkilde til Søerne, Østre Anlæg og Kastellet.

Borgerinitiativet Åbn Åen er et tværkommunalt initiativ, som har været involveret i at udvikle alle de forskellige forslag til at åbne Ladegårdsåen og har søgt politisk opbakning til de forskellige forundersøgelser. Borgerinitiativet er styret fra Miljøpunkt Nørrebro.

Lokaludvalget har besluttet 'fortsat at arbejde for det fulde Ladegårds Å-projekt og bakke op om, at Miljøpunkt Nørrebro gør det samme', samt at Miljøpunktet kan arbejde for at gennemføre projektet etapevis.

En å-park på hele Åboulevarden blev indskrevet i Kommuneplanen, efter at ca. 800 borgere fra Borgerinitiativet Åbn Åen havde ønsket det i høringsvar (2/3 af alle høringsvar til planen).

Formål med indsatsen (fra årsplanen)

At fremme åbning af Ladegårdsåen, samt nedrivning af Bispeengbuen og evt. tunnelering af vejen, samt sikre, at nedrivning af Bispeengbuen bliver etape 1 af en ambitiøs Ladegårds Å-løsning.

Status

Status på projektet er, at Vejdirektoratet er færdige med forundersøgelserne til nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen, som der blev sat 10 mio. kr. af til i Folketingets infrastrukturaftale.

København og Frederiksberg har med brede flertal besluttet at ønske nedrivning af halvdelen af Bispeengbuen og indretning af en skybrudspark med åbning af Ladegårdsåen.

Samtidig undersøger Københavns Kommune også hele 'Den Grønne Boulevard' over til Amager - inklusive hele Åboulevarden (med tunnel). De to projekter er ikke modsætninger og kan ses som etaper i det samme projekt.

En stor udfordring fremadrettet er, hvis Bispeengbuen overdrages til kommunerne, som så derefter skal omdanne området under det eksisterende anlægsloft. Der kan derfor arbejdes på, at Vejdirektoratet laver de nødvendige arbejder med vejene og så derefter overdrager området til kommunerne, som etablerer åen og parken. Alternativt kan der arbejdes med en løsning hvor kommunerne modtager de 250 mio. kr. til vedligehold og undtages fra anlægsloft i dette projekt, da Bispeengbuen egentlig er statens ansvar.

Næste skridt i processen er, at der skal afsættes penge til en MKV/miljøvurdering i Finansloven.

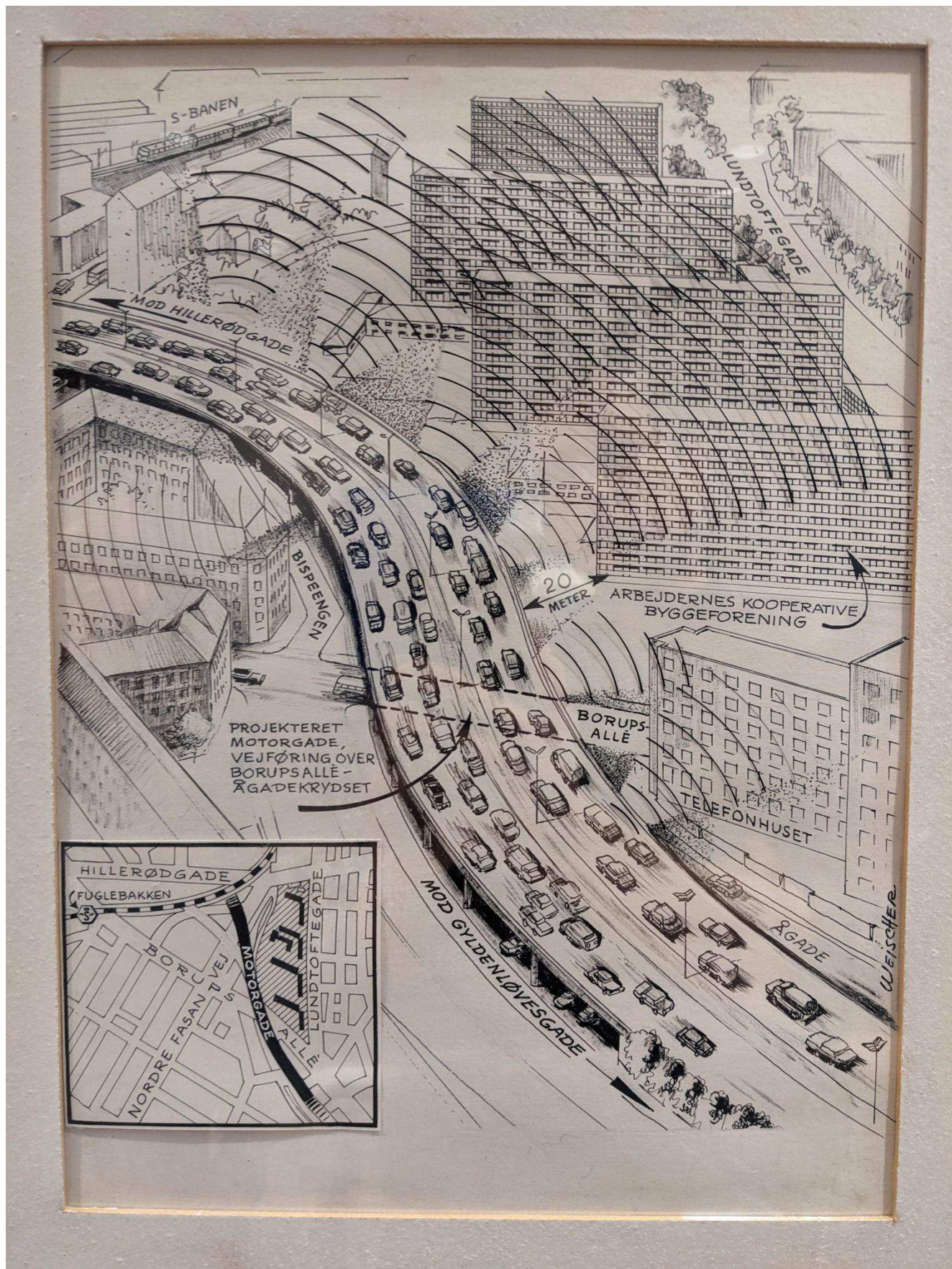

Illustration af Bispeengbuen inden opførelsen, sandsynligvis bragt i en avis. Man vidste godt, det ville give problemer. Affotografering fra KAB-huset, hvor tegningen hænger i dag.

Aktiviteter & resultater

I år har vi nået nogle meget store politiske milepæle og samtidig formået at få afsat midler til udviklingsarbejde, så projektet kan holdes i gang og udvikles fremadrettet.

Vi har sammen med andre aktører i andre bydele fået afsat midler til tre budgetnotater af stor vigtighed for Ladegårdsåen; en sammenhængende analyse for åbning af åstrækninger, en videoundersøgelse af Lygte Å (som muligvis spilder rigtigt meget vand) og boring til Carlsbergforkastningen ved Utterslev Mose. Dette kommer oven i en analyse af et rensningsanlæg langs Ladegårdsåen og Lersøkilden, som vi fik finansieret i tidligere år.

Perspektivet er, at vi bruger Ladegårdså-projektet som driver for at analysere og løfte hele ferskvandssystemet og ikke kun Ladegårdsåen. Perspektivet er teknisk meningsfuldt, da vandsystemet hænger sammen, og det styrker i sidste ende vores projekt, da andre bydele og borgergrupper engagerer sig sammen med os.

Miljøpunktet har overordnet arbejdet videre på, at de forskellige aktører og interessenter arbejder konstruktivt med projektet ud fra lokale ønsker. Det har gennem årene været en vanskelig opgave med to kommuner, rigtigt mange forvaltninger og staten.

Vi har deltaget i de forundersøgelser, som pågår i de to kommuners forvaltninger og Vejdirektoratet, sammen med eksterne og rådgivere. Det virker som om, at der nu er en forståelse omkring, at ophavet til projektet er lokalt og at vi skal have indflydelse. Vi inddrages mere og der bliver lyttet. Vi ser derfor, at åbning af Ladegårdsåen har fået en fremtrædende plads i projektscenarierne, samt at vores notater om optimering af forbindelser i hver ende af buen er taget med i forslagene.

Forundersøgelserne, i både kommune og stat, bekræfter fuldstændig det, vi har vurderet i vores udviklingsarbejde med forslaget:

- At den ene halvdel af Bispeengbuen kan rives ned og trafikken forskydes over i overskydende tunnelrør under S-banen.
- At trafikken kan afvikles tilfredsstillende på den ene halvdel af Bispeengbuen.
- At det koster det samme at nedrive halvdelen af Bispeengbuen som at renovere halvdelen af Bispeengbuen.
- Projektet kan laves hurtigt og til et lavt CO₂-aftryk (ca. 50 gange mindre end en tunnel).

Vi var utilfredse med, at kun åen lige op ad Bispeengbuen var med i forundersøgelsen i kommunerne. Vi har arbejdet målrettet på, at projektområdet skulle udvides, så dobbelt så meget af åen bliver åbnet i etape 1 (se kortet øverst). Dette mente forvaltningen i første omgang ikke kunne lade sig gøre, men så fandt man alligevel nogle midler internt i forvaltningen til at efterkomme dette lokale ønske. Vi har været inddraget i arbejdet med de tekniske løsninger.

Vi er glade for at det er lykkedes at få et meget bredt flertal i de to kommuner til at gå videre med projektet. Det er afgørende at kommunerne står sammen i forhandlingerne med staten, hvis der skal laves en aftale.

Det næste skridt er, at Vejdirektoratet skal foretage en miljøvurdering/MKV, inden der kan vedtages en anlægslov.

Ud over den politiske proces, så har vi også opnået gode resultater med det strategiske arbejde for at fremme projektet. Bl.a. har vi mobiliseret borgerne til at indsende høringsvar til biodiversitetsstrategien, som fuldstændig manglede et perspektiv for det ferske vandsystem, herunder åerne. Vi har også brugt vores gode kontakter i andre grønne organisationer og strategien blev derefter ændret, så den nu har Ladegårdsåen med og har en meget ambitiøs målsætning for åbning af ferskvand, svarende til alle Københavns åer, inden 2050.

Pressearbejde: Har ført til flere artikler i nationale og lokale medier. Både i forbindelse med forundersøgelser og den løbende politiske proces.

Herudover driver vi et meget læst nyhedsbrev (14.000 abonnenter), hjemmeside og en facebookside.

Høringsvar/notater

Vi skriver løbende notater og kommentarer til de forskellige forundersøgelser af projektet (dette år især til skybrudsplanerne, til tillægsundersøgelsen om udvidelse af åen og til Vejdirektoratets forundersøgelse).

Derudover har vi skrevet udkast til høringsvar fra NLU til intern forvaltningshøring om Bispeengen-forundersøgelserne.

Indsatsområde 4: Klimahandling! (2023-24)

Det lykkedes at få det første af de tre lokale klimatopmøder, som Københavns Kommune skal afholde, til bydelen Nørrebro. // eget billede.

Baggrund

Klima er den største udfordring de kommende årtier. På trods heraf har København netop opgivet at nå målet om at være CO₂-neutral i 2025. Danmark skal reducere CO₂ med mindst 70 % i 2030, for at leve op til Paris-aftalen. For reelt at bremse og afværge katastrofale klimaforandringer, vil det være nødvendigt at både København og Danmark bliver CO₂-positive hurtigst muligt.

Formål (fra årsplanen)

Begrænse energiforbruget og CO₂-udledningen, så den grønne omstilling gøres hurtigere og billigere end ellers, samtidig med at boligudgifter for nørrebroerne holdes nede.

Høringsvar

Vi har i år skrevet en del høringsvar med sigte på at reducere ressourceforbrug og CO₂-udledning, fx høringsvar til Regulativ for husholdningsaffald og erhvervsaffald. Derudover bl.a. Høringsvar udkast til Bygge- og Anlægsforskriften.

Til brug for Lokaludvalget og klimatopmødet har vi skrevet et notat om hvilke CO2-udledninger der er i bydelen i hhv. scope 1 (geografiske udledninger), scope 2 (udledning fra energiforbrug) og scope 3 (udledninger fra forbrug).

Status

København er nu ved at udvikle en ny klimaplan 2035, som erstatning for den gamle plan. Forbruget fra borgere og virksomheder (scope 3) ser ud til at få en markant plads i planen, hvilket giver en mere omfattende og kompliceret plan, der potentielt kan have en større klimaeffekt, hvis planen følges.

Umiddelbart er udledninger fra anlæg ikke medregnet fuldt ud og det viser et behov for, at der er fokus på udledninger fra de mange byggerier i København (se fx en kronik, som vi har skrevet om problemet sammen med Den grønne ungdomsbevægelse og Klimabevægelsen [her](#), også bragt i Information).

Aktiviteter

Efter forståelse med Lokaludvalget gik Miljøpunkt Nørrebro allerede i gang med rådgivning om energibesparelser fra efteråret 2022, fordi der var energikrise som følge af krigen i Ukraine. Priserne steg kraftigt og der var i en periode risiko for brownouts (det vil sige udfald af elforsyning, som følge af underskud af energi).

Vi indsamlede en liste med ejendomme, der havde behov for tjek af varmecentralen, og kunne på baggrund af den lave en særaftale med HOFOR om at komme ud til bydelen og gennemgå varmecentraler.

Vi afholdt et fysisk borgermøde om optimering af fjernvarmen og et online-møde i samarbejde med Energisparetjenesten og Områdefornyelserne.

Samtidig intensiverede vi vores kommunikation om hvordan man bruger el mest hensigtsmæssigt og billigst på sociale medier. Vi bruger vores erfaringer med både at appellere til at tage det bæredygtige valg og samtidig påpege, at det bæredygtige valg ofte sparer penge og dermed er med til at holde udgiften til at bo på Nørrebro nede.

Vi synes den tidlige indsats på energiområdet er et godt eksempel på, hvordan samarbejdet med Lokaludvalget giver os mulighed for at tilpasse vores arbejde til opståede kriser og muligheder, i stedet for at være tvunget til at følge en årsplan helt slavisk.

Klimatopmødet fyldte meget i år. Det lykkedes at få det første af tre klimatopmøder, som Københavns Kommune skal afholde, til Nørrebro. Selv om det skulle afholdes meget hurtigt, så fik vi samlet en relevant gruppe af aktører, der hver især tog ansvar for at afholde en workshop med de fremmødte borgere.

Lokaludvalgets formand åbnede mødet og der var derefter et ekspertoplæg af Concito, hvor vi fik svar på nogle af de spørgsmål om forbrug, som vi havde (Illustration af 'fodaftryk' fra Concito herunder).

Vi estimerer, at der var et par hundrede mennesker. Der var pressedækning fra TV2 Kosmopol og Altinget og Borgmester Line Barfod deltog hele dagen.

Nogle af de nedsatte arbejdsgrupper er stadig aktive, men det er lidt uklart hvem der nu fører det videre, da det er Københavns Kommunes forvaltning og dennes rådgivere, der har opgaven med at forankre, evaluere og tage næste skridt.

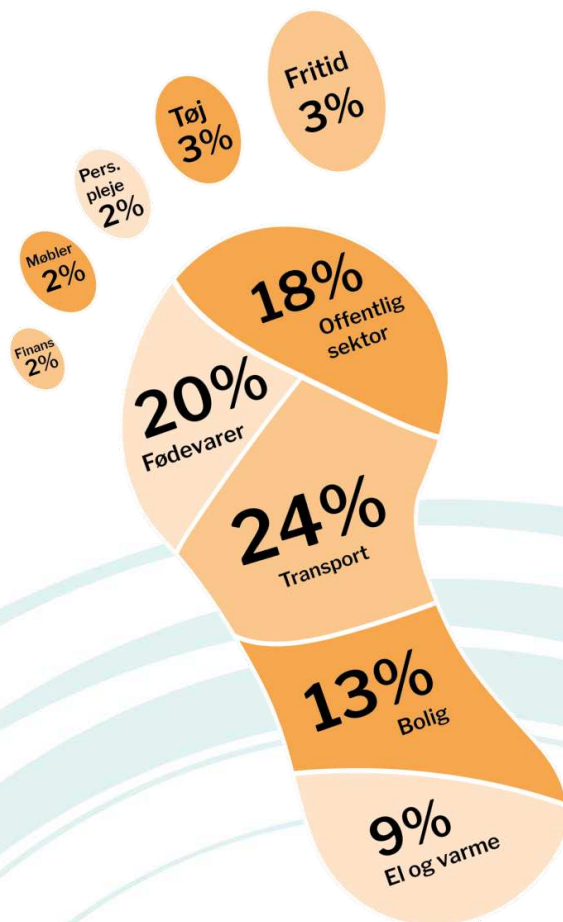
Miljøkajakken på Peblinge Sø har igen været en meget positiv oplevelse, da nørrebroerne har kunnet komme ud på vandet gratis og samtidig samle plastik og gøre søen pæn.

Det har været tydeligt, ved visuel vurdering fra Dronning Louises Bro til hver side, at Peblinge Sø har været markant renere end Sortedam Sø, som ikke gøres ren, da vi ikke må sejle under Dronning Louises Bro.

I september udnyttede vi vores kajak i Peblinge Søen til et event der understøttede Plastic Change's mærkevareundersøgelse. Det er den årlige globale undersøgelse, der påviser hvilke firmaer som dominerer affald spredt på gaden og i naturen. I Peblinge søen er det ølmærker, ikke mindst Carlsberg, som dominerer.

De offentlige sorteringspunkter har været et fokuspunkt gennem 2023. Vores indsats har resulteret i vores status som dialogpartner både hvad angår bydelsplanen for sorteringspunkter og processen omkring eventuelle partnerskaber mellem private og sorteringspunkterne.

Samtidig laver vi kommunikation om positive bæredygtige historier, fx 'Tak for dit bidrag'-kampagnen, 'den gyldne termostat' og at man som forbruger kan gøre noget godt for miljø og spare penge, ved at undgå at bruge el mellem 17-20 i vintermånederne.

Driftsstøtte for 2023

Miljøpunktets opgaver i forhold til driftsstøtten

Miljøfondene har jf. aftalen om driftsstøtte (2011) en række opgaver i forbindelse med modtagelse af driftsstøtte fra lokaludvalget, herunder at der årligt udarbejdes årsberetning og regnskab for miljøarbejdet, for så vidt angår støttebeløbet.

Driftstilskuddet finansierer henholdsvis basisdriften af Miljøpunktet, herunder borgerkontakt samt udvikling af prioriterede miljøprojekter, der fastlægges mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg.

Driftstilskuddet finansierer også en lang række aktiviteter, som ikke er en del af indsatserne, fx deltagelse i følgegrupper, parkbrugerråd og høringsvar i forbindelse hermed m.m., Fx Fælledparken og De Gamles By.

Indtægtspost	2023
Driftsstøtte fra Nørrebro Lokaludvalg	770.351
I alt indtægter	770.351

Udgiftspost	2023
Lønoms-kostninger	462.617
Husleje m.m.	171.271
Kontorhold & administration	136.463
I alt udgifter	770.351

Miljøpunkt Nørrebro har fra 2016 nedbragt faste omkostninger markant ved at flytte til nyt mindre lejemål i Korsgade 16 og ved øvrige tiltag, samt ved at vælge ny revisor m.m.

Aftale om aktivitetsstøtte

Ud over aftalen om driftsstøtte har Miljøpunkt Nørrebro før i tiden årligt søgt Lokaludvalgets pulje til at gennemføre de prioriterede aktiviteter og andre miljøprojekter jf. aftale om driftsstøtte (2011). Denne ordning gav administration for Lokaludvalget og usikkerhed for Miljøpunktet. Derfor blev der i 2015 indgået en tillægsaftale om prioritering og tilskud til 2-årige indsatsområder, som skal give mindre administration og mere fleksibilitet og kvalitet i indsatserne:

Modellen

Miljøpunkt Nørrebro arbejder med fire temaer med 2 års varighed. Der aftales to temaer på dagsseminaret i oktober hvert år (i startåret 2015 aftales der fire temaer, 2 med 1 års varighed og to med 2 års varighed), så temaerne kører forskudt af hinanden to og to. Temaerne kan opprioriteres eller nedprioriteres løbende, hvis det er nødvendigt. Dette kræver dog enighed mellem Miljøpunkt Nørrebro og Nørrebro Lokaludvalg. Der afsættes et beløb på 150.000 kr. pr. tema pr. år.

Hvert år er der åbent for indmeldelse af temaer på Lokaludvalgets Byrum-, Miljø- og Trafik-arbejdsgruppemøde i september/oktober. Arbejdsgruppen drøfter de indkommende temaer og vælger et passende antal, som sendes videre til Miljøpunkt Nørrebro. Miljøpunkt laver en præsentation af de indmeldte temaer, samt de temaer som de selv mener er relevante på dagsseminaret. Herefter udvælges de to temaer, som Miljøpunkt skal arbejde med.

Miljøpunkt orienterer løbende Lokaludvalget om deres arbejde. Dette kan enten ske på et arbejdsgruppemøde eller på et Lokaludvalgsmøde.

Model:

1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år
tema 1		tema 1		tema 1	
tema 2		tema 2		tema 2	
tema 3	tema 3		tema 3		tema 3
tema 4	tema 4		tema 4		tema 4

Økonomisk ramme

150.000 kr. pr. tema. Med 4 temaer hvert år, så i alt 600.000 kr. pr år.

Tidsplan

August/september – Temaer til Miljøpunkts arbejde indmeldes.

September/oktober- De indmeldte temaer drøftes på Byrum, Miljø og Trafikarbejdsgruppens møde, og der udvælges et passende antal temaer, der videreformidles til Miljøpunkt Nørrebro.

Oktober – Fælles seminar, hvor det aftales hvilke temaer Miljøpunktet arbejder med. Miljøpunkt Nørrebro fremlægger her de temaer som Lokaludvalget har meldt ind og de temaer, som de selv mener er relevante at arbejde med.

Kontakt

Centerleder:

Anders Jørn Jensen
Miljøpunkt Nørrebro
Korsgade 16
2200 N

T +45 22555303

M ag21.andersj@gmail.com

miljoe-noerrebro.dk

www.facebook.com/MiljopunktNorrrebro

Bestyrelsen

Bestyrelsesformand:

Jan Andersen
Blågårdsgade 14 2 tv.
2200 København N.
T +45 28773396
M jan@mijl.dk

Næstformand:

Jesper Langebæk

Bestyrelsesmedlemmer:

Marcus Vesterager
Per Grønne Jørgensen
Erik H. Jørgensen
Marina Bergen Jensen
Sebastian R. Eskerod
Oliver Dalgaard

Bagsidebillede Nuuks Plads-rydningen. Martin Nyrops søjler blev reddet, men toppen af den ene søjle blev slået af og er nu bevaret på Miljøpunkt Nørrebros kontor, indtil nogen vil passe på den.

MILJØ

NØRREBRO

Årsberetning 2023

Miljøpunkt Nørrebro

Korsgade 16

2200 Nørrebro

Eget foto